

GUM 7. C- 2.6. 2020

Pozdravljeni!

Za začetek najprej prisluhni skladbi *Te deum*, francoskega baročnega skladatelja Marc- Antoina Charpentierja. Preludij iz tega dela, je postal avizo za evrovizijske televizijske prenose.

<https://www.youtube.com/watch?v=NSIoIFvLwXQ>

Veliko koncertov in sonat, je v baroku napisal tudi skladatelj in violinski virtuoz **Giuseppe Tartini**. V tem letu obeležujemo 250 letnico njegove smrti.

Rodil se je v Piranu 8. aprila 1692. Oče Gian Antonio je bil firenškega porekla in je prišel v Piran najverjetneje zaradi trgovanja. Kasneje se je zaposlil kot javni pisar za odkup soli. Mati Caterina Zangrando pa je bila potomka ene najstarejših plemiških družin v Piranu.

Tartini je prvo znanje nabiral pri patrih Filipinih v Piranu, kasneje pa so ga vpisali v *Collegio dei padri delle scuole Pie* v Kopru. Verjetno je obiskoval tudi piransko akademijo *I virtuosi*, ki je združevala vse izobražene piranske meščane, da so na svojih srečanjih razpravljali o glasbi, umetnosti in literaturi.

Študij je nadaljeval na pravni fakulteti univerze v Padovi. Po nevšečnostih zaradi poroke s škofovo nečakinjo je moral Padovo zapustiti. Zatekel se je v Assisi, kjer je v tamkajšnjem samostanu intenzivno študiral violino in osnove kompozicije. V tem času se je ukvarjal tudi z raziskovanjem akustičnih zakonitosti.

Prisluhni njegovim Sarabandim.

<https://www.youtube.com/watch?v=WIg4dKbY0lo>

Znano je, da je igral v raznih gledaliških orkestrih in nastopal kot solist, svojo violinsko igro pa je izboljševal tudi v Anconi, kjer je študiral dve leti.

Tartini vadil in koncertiral na sijajnih glasbilih: od leta 1711 je posedoval violino iz delavnice **Antonija Stradivarija**, danes znano kot Ex-Vogelweith, leta 1715 pa je postal prvi lastnik še slovitejše Stradivarijeve violine, danes znane kot Lipinski Stradivari.

Leta 1721 so ga povabili na mesto prvega violinista in koncertnega mojstra v baziliki svetega Antona v Padovi. Imenovan je bil brez predhodne avdicije, kar priča o velikem slovesu, ki ga je užival kot virtuoz.

Po krajšem bivanju v Pragi je na vrhuncu svojih ustvarjalnih moči deloval predvsem v Padovi, kjer je zopet prevzel vodstvo glasbene kapele v stolnici. Leta 1728 je ustanovil slovito violinsko šolo *La scuola delle nazioni*. Učenci so vanjo prihajali iz raznih koncev Evrope, zato se je Tartinija prijel vzdevek *Il maestro delle nazioni* (*glasbeni mojster narodov*).

Prisluhni njegovemu koncertu za trobento.

<https://www.youtube.com/watch?v=oN9n2KU1mTU>

Njegovo najslavnejše delo je sonata **Vražji trilček**. Legenda pripoveduje, da se mu je v snu prikazal sam vrag, ki je igral na violino. Takoj ko se je prebudil, je melodijo zapisal. Tako naj bi nastala ena najbolj znanih in najbolj zahtevnih evropskih skladb za violino.

Oglej si zapis: (na dnu je tudi posnetek skladbe)

<http://zgodovina.si/kako-je-tartinija-hudic-iz-sanj-navdihnil-da-je-napisal-sonato/>

Giuseppe Tartini je že od mladosti in začetkov ukvarjanja z glasbo kazal veliko zanimanje ne le za svoje izbrano glasbilo, violino, temveč tudi za glasbeno teorijo. Raziskovanju zakonitosti glasbe se je intenzivneje posvetil v zadnjih desetletjih svojega življenja.

Umrl je v Padovi 26. februarja 1770. Pokopan je v cerkvi svete Katarine v Padovi . Na pročelju cerkve je vzidana tudi spominska plošča.

Zapustil je okoli 130 koncertov, prek 170 sonat za violino. Pisal je predvsem za violino.

Danes Tartiniju zgodovina glasbe in fizika priznavata odkritje kombinacijskih in diferenčnih tonov. Ugotovil je, da če zaigra 2 različna tona na določenih frekvencah, da lahko naše uho sliši vsoto ali razliko teh dveh frekvenc → nov ton.

Po skladatelju je poimenovan osrednji piranski trg, ki je nastal v 13. stoletju. Okrog njega so pomembnejše stavbe. Med njimi se nahaja tudi njegova rojstna hiša, ki je pomemben kulturni spomenik. Je ena najstarejših stavb v Piranu in so jo leta 1991 obnovili. V 1. nadstropju se nahaja Tartinijeva spominska soba in razstavljeni eksponati: Tartinijeva violina (izdelal Amati), portret, posmrtna maska, rokopisi .

Sodobno priredbo Vražjega trilčka je naredila Vanessa Mae. Klikni na povezavo in poslušaj.

<https://www.youtube.com/watch?v=JdcZCHaEYW0>

Ob 200-letnici rojstva, leta 1892 so se odločili, da mu sredi trga postavijo kip. Bronasti kip Tartinija je bil postavljen leta 1896 in prikazuje rahlo priklonjenega Tartinija, ki ima v desni roki lok, v levi pa za hrbtom skriva violino.

Danes v spomin na skladatelja prirejajo **Tartinijeve dneve**, ko glasbeni umetniki na številnih koncertih predstavljajo njegova dela. Z njegovim imenom pa so si pomagali tudi nekateri slovenski glasbeni ansambli- Godalni kvartet Tartini, Trio Tartini ter **Festival Tartini**, najstarejša zasebna glasbena šola v Sloveniji, pa ljubljanski **Glasbeni atelje Tartini**.

Izdelaj miselni vzorec o Tartiniju. Vanj vključi podatke kot so : rojstvo, smrt, dela, kaj je bil kot glasbenik. V pomoč ti je tudi učbenik na strani 56.

Uspešen boš, ko boš:

- poznal Tartinijevo delo in vse kar je povezano z njim (spomenik, Tartinijevi dnevi, rojstna hiša)

Miselni vzorec o Tartiniju mi posredujte na moj elektronski naslov: alenska.polh@miroslav-vilhar.si. (rok oddaje- naslednji teden)

Uspešen dan.

Učiteljica Alenka Polh